

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss ändring av grunderna för statsbidrag till utredning rörande reglering av Övre och Nedre Olandsån i Uppsala och Stockholms län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 16 mars 1932 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 226, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att det jämlikt beslut av 1930 års riksdag såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för syneförrättning enligt vattenlagen för utredning rörande reglering av Övre Olandsån i Stockholms och Uppsala län samt Nedre Olandsån i Uppsala län anvisade anslaget må användas jämväl till gäldande av kostnader för hantlangning och därvid erforderlig material.

Beträffande den närmare utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Sedan Kungl. Maj:t av 1930 års riksdag (prop. nr 199; R. skr. nr 233) bemyndigats att av statens avdikningsanslag anvisa ett belopp av högst 60,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för syneförrättning enligt vattenlagen för utredning rörande reglering av Övre Olandsån i Stockholms och Uppsala län samt Nedre Olandsån i Uppsala län, har Kungl. Maj:t i brev till statskontoret den 11 oktober 1930 för angivna ändamål anvisat 60,000 kronor att utgå ur statens avdikningsanslag.

För statsbidragets utgående har i nämnda brev — i överensstämmelse med vissa av föredragande departementschefen i propositionen till 1930 års riksdag gjorda uttalanden — lämnats följande bestämmelser:

1) Av ifrågavarande medel må statskontoret mot vederbörliga av länsstyrelsen i Uppsala län granskade och godkända räkningar dels utbetala gottgörelse till vederbörande förrättningsman enligt bestämmelserna i gällande lantbruksingenjörstaxa, dels ock gälda övriga kostnader, som äro erforderliga för ifrågavarande syneförrättnings verkställande, med undantag för kostnader för hantlangning och därvid erforderlig material.

2) Intressenterna skola, innan statsbidrag får utbetalas, till länsstyrelsen i Uppsala län avlämna förbindelse att ansvara för de under punkt 1) sist omförmälda hantlangningskostnader och material.

3) Avbrytes syneförrättningen genom intressenternas förvällande, innan den med densamma avsedda utredningen blivit slutförd, skall det åligga intressenterna att till statsverket återbära vad av ifrågasatt medel må hava utbetalats.

4) För infriande av den i punkt 2) nämnda förbindelsen ävensom för återbetalning, varom i punkt 3) förmåles, skall ställas borgen, som, därest densamma utfärdas av annan än hushållningssällskap eller annan dylik allmän institution, skall vara till vederhäftigheten styrkt.

5) Från det statsbidrag, som enligt gällande bestämmelser framdeles må kunna anvisas till företagens utförande från statens avdikningsanslag, skall avräknas vad för nu ifrågasatt ändamål utbetalats.

I skrivelser den 9 mars 1931 och den 13 februari 1932 hava John Hedlund, Solvalla, m. fl. intressenter i förevarande företag gjort framställning om att statsbidrag måtte beviljas för bestridande jämväl av kostnaderna för hantlangning och därvid erforderlig material.

Över skrivelserna har lantbruksstyrelsen den 23 mars 1931 och den 15 mars 1932 avgivit infordrade utlåtanden.

Innan departementschefen ingått på den nu föreliggande framställningen, har han erinrat om en av 1931 års riksdag i skrivelse nr 348 begärd utredning angående reglering av Fyrisån och dess tillflöden, vilken utredning riksdagen med hänsyn till föreliggande särskilda förhållanden ansåg befogat, att den verkställdes genom statens försorg. För den händelse en reglering sedermera komme till stånd, borde emellertid de intresserade jordägarna i vanlig ordning bära sin del av samtliga kostnader och således den av statsverket bekostade utredningen även inräknas vid statsunderstödet för regleringen uträknande. Under den förutsättningen syntes riksdagen också s. k. hantlangningskostnader kunna förskottas av statsmedel.

Vidare har departementschefen erinrat, att Kungl. Maj:t genom proposition nr 21 till årets riksdag föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må av statens avdikningsanslag anvisa ett belopp av högst 65,000 kronor till bestridande av kostnaderna för den ifrågasatta utredningen angående regleringen av Fyrisån och dess tillflöden.

Lantbruksstyrelsen har yttrat huvudsakligen följande.

I det föreliggande liksom i tidigare förekommande fall, då statsmedel anvisats för åstadkommande av erforderliga undersökningar och utredningar angående ett ifrågasatt torrlägningsföretag, hade det ansetts kunna förväntas, att det i orten förefintliga allmänna intresse för företaget, som i varje särskilt fall utgjort ett av skälen för statens ingripande, komme att taga sig uttryck genom medverkan från vederbörande jordägares sida i sådan form, att dessa senare svarade för nödiga hantlangnings- och materialkostnader. Att lägga även dessa kostnader på staten och sålunda praktiskt taget helt befria intressenterna från varje utgift för den av dem önskade utredningens åstadkommande hade ansetts icke lämpligen böra sättas i fråga. Lantbruksstyrelsen funne för sin del någon avvikelse från vad sålunda i nämnda avseende hittills tillämpats icke böra ske. Vad särskilt beträffade det föreliggande fallet ville

lantbruksstyrelsen framhålla, att med hänsyn till det betydande antal fastigheter, omkring 450, som uppgivits bliva berörda av företaget, ifrågasättande utgifter knappast torde för dessa bliva av någon mera väsentlig betydelse, även om en del fastigheter undandroge sig betalningsansvar för desamma.

Förhållandena vore här, enligt lantbruksstyrelsens mening, icke jämförliga med vad fallet vore i fråga om det vid 1931 års riksdag ifrågasatta statsbidraget till undersökning rörande Fyrisåns reglering, vilket statsbidrag ansetts böra utgå jämväl till hantlangningskostnad och dylikt. Till följd av vad riksdagen anförut angående nämnda undersökning kunde nämligen densamma komma till stånd utan samband med syneförrättning enligt vattenlagen, och sålunda utan att jordägarna behövde vidtaga någon för dem bindande åtgärd, vid vilket förhållande möjlighet saknades att lägga hantlangningskostnaderna på jordägarna. För att det till undersökning av Olandsån anvisade statsbidraget skulle utgå vore däremot föreskrivet, bland annat, att undersökningarna skulle verkställas vid syneförrättning, som nämnts, varom det ankomme på jordägarna själva att i vederbörlig ordning göra framställning hos länsstyrelsen.

På grund av det anförda och med hänsyn särskilt till de konsekvenser, ett bifall till förevarande framställning, vars motivering icke syntes innehålla några uteslutande för detta företag giltiga skäl, med säkerhet skulle medföra, funne lantbruksstyrelsen sig icke kunna tillstyrka bifall till samma framställning.

Därefter har *departementschefen* för egen del yttrat följande.

»De ifrågasatta företagen för reglering av Övre och Nedre Olandsån samt Fyrisån, vilka avse två närbelägna trakter, erbjuda sinsemellan stora likheter. I båda fallen gäller det företag av avsevärd omfattning, och delägarna utgöras i båda fallen till stor del av mindre jordbrukare. Statsmakterna hava i båda fallen ansett statsbidrag böra anvisas till bestriktande av kostnaderna för den förberedande utredning som måste företagas, innan företagen kunna igångsättas. Bestämmelserna för statsbidragets utgående hava avsetts skola bliva i huvudsak desamma i de båda fallen. Sålunda har avsetts, att, om anslag framdeles skulle beviljas till företagets utförande, ifrågasättande statsbidrag skall avräknas å anslaget, men att, om företagen icke skulle komma till utförande, det belopp, som staten utgivit för den förberedande utredningen, skall stanna å statsverket.

Mellan de båda undersökningarna skulle visserligen så till vida föreligga en olikhet, att beträffande Övre och Nedre Olandsån uttryckligen föreskrivits, att undersökningen skall äga rum såsom syneförrättning enligt vattenlagen, medan i fråga om Fyrisån i propositionen nr 21 till årets riksdag uttalats, att undersökningen borde äga rum som syneförrättning enligt vattenlagen eller i allt fall utföras med den fullständighet och tillförlitlighet, att den kunde läggas till grund för dylik syneförrättning. Denna olikhet är emellertid enligt min mening näppeligen av den beskaffenhet, att den i detta sammanhang bör tillmätas avgörande betydelse.

Under det att i fråga om undersökningen rörande regleringen av Fyrisån statsbidraget enligt vad riksdagen uttalat även skall användas till bestridande av kostnader för hantlangning och därvid erforderlig material, har beträffande undersökningen rörande regleringen av Övre och Nedre Olandsån föreskrivits, att av statsbidraget medel ej må anvisas för dessa kostnader.

I den nu föreliggande framställningen från vissa intressenter i det ifrågasatta företaget för reglering av Övre och Nedre Olandsån har anförts, att hos det stora flertalet intressenter bestämmelsen om skyldighet för dem att själva bestrida hantlangningskostnaderna icke i och för sig väckt några betänkligheter. Den största intressenten i företaget, Gimo—Österby bruks aktiebolag och vissa andra markägare, vilka syntes representera sammanlagt omkring 40 procent av företaget, hade emellertid ställt sig avvisande mot deltagande i de hantlangningskostnader, som kunde föräledas av syneförrättningen. Motsvarande del av dessa kostnader skulle sålunda, om syneförrättningen komme till stånd, falla på övriga intressenter. Då dessa icke såge sig äga möjlighet att åtaga sig hantlangningskostnaderna i deras helhet, skulle, om staten ej trädde emellan, den ifrågasatta undersökningen få uppgivas. För den bygd, som företaget berörde, skulle detta innebära en svår missräkning.

Med hänsyn till den likhet, som föreligger mellan ifrågavarande två företag, och den överensstämmelse i övrigt, som avsetts skola givas bestämmelserna för statsbidragets utgående, torde under de förhanden varande förhållandena starka skäl tala för att det för Övre och Nedre Olandsån anvisade statsbidraget även må användas till bestridande av hantlangningskostnaderna. Jag får alltså tillstyrka, att föreskrifterna för nämnda statsbidrags utgående ändras i enlighet härmed. En sådan ändring torde emellertid icke böra beslutas, utan efter riksdagens hörande. Någon ökning av statsbidragets belopp synes mig icke nu böra ske.»

För egen del anser utskottet i likhet med departementschefen de övervägande skälen tala för att såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär medgiva, att det av 1930 års riksdag beviljade anslaget för utredning rörande reglering av Övre och Nedre Olandsån må få användas jämväl för bestridande av kostnader för hantlangning och därvid erforderlig material.

Utskottet.

Utskottet hemställer i enlighet härmed,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.